

Q.P. Code :23459

[Time: 2:30 Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

- Q.1 Answer **any two** of the following: 15
- Define management. Explain the functions of management.
  - Is management a Profession? Discuss.
  - Explain Taylor's scientific management.
- Q.2 Answer **any two** of the following: 15
- What is planning? Briefly explain the components of planning.
  - What is decision making? Explain the importance of decision – making.
  - What is MBO? Explain the MBO process.
- Q.3 Answer **any two** of the following: 15
- What is strategic business unit? What are its advantages?
  - What is delegation of authority? What are the barriers to effective delegation of authority?
  - What is informal organization? Explain the importance of informal organization.
- Q.4 Answer **any two** of the following: 15
- Explain the importance of human resources in the organization.
  - Define job analysis. Explain the components of job analysis.
  - Define performance appraisal. Explain any five techniques of performance appraisal.
- Q.5 A) Rewrite the answer by choosing the appropriate options given below: 05
- Frequent ----- increases selection and training costs.
    - Conflicts
    - Wastages
    - Labour turnover
    - Absenteeism
  - The concept of MBO was popularised by ----- in 1950's.
    - James stoner
    - Peter Drucker
    - H.Koontz
    - Henry Fayol

Q.P. Code :23459

- iii) ----- is an obligation to perform a particular task.
  - a) Decentralization
  - b) Delegation
  - c) Authority
  - d) Responsibility

- iv) ----- gives details relating to the candidate who is supposed to do the job.
  - a) Job analysis
  - b) Job description
  - c) Job specification
  - d) Job evaluation

- v) ----- is a technique wherein the trainee is trained in an environment that closely reflects and represents actual work place.
  - a) Induction training
  - b) Refresher training
  - c) Job rotation
  - d) Simulation

B) State whether the following statements are true or false: 05

- i) The top level managers spend much of their time in directing and controlling.
- ii) Responsibility is the answerability in respect of performance of the assigned duties.
- iii) Planned progression is one of the off – the job methods of training.
- iv) Job enlargement takes place at a similar level of a job.
- v) Psychological appraisal is conducted to find out the employee’s potential.

C) Match the following: 05

Group A	Group B
1) Technical skill	a) Ability to acquire particular skill
2) Strategic planning	b) Supplementary chart
3) Master chart	c) Role playing
4) Aptitude test	d) Long – term planning
5) Class room method	e) Top level
	f) Lower level
	g) Chart of the entire organizational structure.

Q.P. Code :23459

[वेळ : २:३० तास]

[गुण : ७५]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) मूळ इंग्रजी प्रश्न ग्राह्य मानावेत.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
 अ. व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करा.
 ब. व्यवस्थापन एक पेशा आहे का? - चर्चा करा.
 क. टेलरचा वैज्ञानिक व्यवस्थापन सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
 अ. नियोजन म्हणजे काय? नियोजनाचे घटक थोडक्यात स्पष्ट करा.
 ब. निर्णय घेणे म्हणजे काय? निर्णय घेण्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 क. एम. बी. ओ म्हणजे काय? एम. बी. ओ. प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
 अ. व्युत्प्रेरणात्मक व्यवसाय गट (SBU) म्हणजे काय? त्याचे फायदे कोणते?
 ब. अधिकार प्रदान म्हणजे काय? परिणामकारक अधिकार प्रदानातील अडथळे कोणते?
 क. अनौपचारिक संघटन म्हणजे काय? अनौपचारिक संघटनेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १५
 अ. संघटनेतील मानव संसाधनेतील महत्त्व स्पष्ट करा.
 ब. कार्य विश्लेषणाची व्याख्या लिहा. कार्य विश्लेषणाचे घटक स्पष्ट करा.
 क. कामगिरी मोजमाप संकल्पनेची व्याख्या लिहा. कामगिरी मूल्यमापनाची कोणतीही पाच तंत्रे स्पष्ट करा.
- प्र.५ अ) दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. ०५
 १. वारंवार होणाऱ्या ----- मुळे निवड आणि प्रशिक्षण खर्च वाढतो.
 अ) संघर्ष
 ब. अपव्यय
 क. कामगार ये - जा
 ड. गैरहजेरी

Q.P. Code :23459

२. एम. बी. ओ. संकल्पना इ. स. १९५० मध्ये ----- यांनी लोकप्रिय केली.
 अ. जेम्स स्टोनर
 ब. पीटर ड्रकर
 क. एच. कून्टझ
 ड. हेन्री फेयोल
३. ----- म्हणजे विशिष्ट कामगिरी पार पडण्याचे बंधन होय.
 अ. विकेंद्रीकरण
 ब. अधिकार प्रदान
 क. अधिकार
 ड. जबाबदारी
४. ----- मध्ये संभाव्य उमेदवारांच्या पात्रतेबाबतचे खुलासेवार टाचण दिलेले असतात.
 अ. कार्य विश्लेषण
 ब. कार्य वर्णन
 क. कार्य तपशील
 ड. कार्य मूल्यमापन
५. ----- या तंत्रानुसार प्रशिक्षणार्थीला प्रत्यक्ष कार्य स्थळाप्रमाणे भासेल आणि प्रतिनिधित्व करेल अशा वातावरणात प्रशिक्षण दिले जाते.
 अ. प्रतिष्ठापना प्रशिक्षण
 ब. उजळणी प्रशिक्षण
 क. कार्य परिभ्रमण
 ड. नक्कल
- ६) खालील विधाने सत्य कि असत्य ते लिहा.
- १) वरिष्ठ स्तर व्यवस्थापन त्यांचा सर्वाधिक वेळ संचालन आणि नियंत्रणावर खर्च करतात.
  - २) जबाबदारी म्हणजे सोपविलेल्या कर्तव्याबाबतच्या कामगिरीचे उत्तरदायित्व होय.
  - ३) नियोजित प्रगती ही एक कार्य स्थळाबाहेरील प्रशिक्षण पद्धत आहे.
  - ४) कार्य विस्तारीकरण कार्याच्या त्याच स्तरावर घडून येते.
  - ५) कर्मचाऱ्यांच्या अव्यक्त बाबी शोधण्यासाठी मानसिक मूल्यमापन केले जाते.

०५

Q.P. Code :23459

क) योग्य जोड्या लावा.

०५

गट 'अ'	गट 'ब'
१) तांत्रिक कौशल्य	अ) विशिष्ट कौशल्य प्राप्त करण्याची पात्रता
२) व्यूहरनात्मक नियोजन	ब) पुरवणी तक्ता
३) मास्टर तक्ता	क) भूमिका बजावणे
४) अभियोग्यता चाचणी	ड) दीर्घ कालीन नियोजन
५) वर्ग खोली पद्धत	इ)वरिष्ठ स्तर
	फ) कनिष्ठ स्तर
	ग)संपूर्ण संघटनात्मक रचनेचा तक्ता

*****